

BUDAPEST XVIII. KERÜLETI EÖTVÖS LORÁND ÁLTALÁNOS ISKOLA
HAGYOMÁNYŐRZŐ PROGRAM
DECEMBER

TÉLI NÉPSZOKÁSAINK

Fogadjátok szeretettel téli népszokásainkról szóló hagyományőrző „műsorunk” összeállítását. Készült egy online, interaktív változat is, melyet akár a classroom felületén is meg lehet osztani, vagy levetítve a gyerekeknek osztályban.

<https://docs.google.com/presentation/d/1xuno-LcgMMQYXwhcbU5oRnaAjK-GYxiTxvtKt1PRGUY/present>

Népszokások, hiedelmek, mesék (a Cinegekarácsonyhoz várjuk a rajzot), versek, mondókák, színezők – Emmerné Lőrincz Margit és Pádár Andrea néni összeállítása

Ének (szöveg és video) – Tasi Andrea néni ajánlata

Népi játék, tánc (video) – Necsevné Kati néni ajánlatai

KEZDŐDIK AZ ADVENT, A KARÁCSONYVÁRÁS IDŐSZAKA

November 29-én, vasárnap kezdődik az advent, a karácsonyra, Jézus születésének ünnepére való felkészülés négy héten át tartó időszaka.

Az advent szó a latin “adventus Domini” kifejezésre utal, ami azt jelenti: az Úr érkezése, az Úr eljövetele, a várakozás időszaka.

Mióta létezik az adventi időszak?

Az adventet az 5. század óta tartják számon. A karácsony ünneplésével együtt terjedt el és összetartozik a két fogalom: karácsony és advent, a felkészülés és az ünneplés. A négy vasárnapból álló adventi időszakot VII. Gergely pápa rendelte el.

Az advent a keresztény kultúrkörben a karácsonyt (december 25-ét) megelőző negyedik vasárnaptól karácsonyig számított időszak. Advent első vasárnapja egyúttal az egyházi év kezdetét is jelenti. András napjához közeli vasárnapal kezdődik.

Az adventről: <https://www.youtube.com/watch?v=SQ5PbcytEIE>

A négy gyertya meséje: <https://www.youtube.com/watch?v=oVLPxzTZU5g>

Az adventi koszorú

Az advent jellegzetes jelképévé vált az adventi koszorú. A valódi adventi koszorú készítése a 19. században jött divatba, Magyarországon azonban csak a 20. század vége felé kezdett elterjedni.

Az első adventi koszorút Johann Hinrich Wichern, német evangélikus lelkész készítette el 1840-ben egy árvaházban, oktató jelleggel. A hamburgi lelkész otthonába hatalmas fenyőkoszorút erősített a mennyezetre, amelyen 24 gyertya volt, minden adventi napra egy-egy. Ez a szokás hamar követőkre talált. Később az egyszerűség kedvéért csak négy gyertyát helyeztek el a koszorún. Minden adventi vasárnapon eggyel több gyertyát gyújtottak meg.

Manapság az adventi koszorú lehet felfüggeszthető vagy asztalra helyezhető. Készülhet fenyőből, örökzöldből. Az adventi négy gyertyát vasárnapján szokás meggyújtani, az ünnephez közeledve mindig eggyel többet.

A gyertyák színe katolikus körökben egy kivétellel lila: a bűnbánat és a megtérés jelképe. A meggyújtás sorrendjében a harmadik gyertya rózsaszín, ami a küszöbön álló ünnep fölött érzett örömet, valamint Mária anyai örömeit szimbolizálja.

Az adventi koszorún meggyújtott gyertyák közül mindegyik **egy fogalmat szimbolizál.**

A négy gyertya: a hit, a remény, a szeretet és az öröm.

A gyertyák egyben a katolikus szimbolika szerint egy-egy személyre vagy közösségre is utalnak.

Ádám és Éva – mint akiknek elsőként ígérte meg Isten a megváltást (**hit**);

zsidó nép – akinek megígérte, hogy közülük származik a Messiás (**remény**);

Szűz Mária – aki megszülte a Fiút (**öröm – rózsaszín gyertya**)

Keresztelő Szent János – aki hirdette Jézus eljövételét, és készítette az utat az emberek szívéhez (**szeretet**).

Adventi kalendárium - hányat kell még aludni karácsonyig?

Nálunk is elterjedt a gyerekek által igen kedvelt adventi naptár, ami ennek az időszaknak az időmérő eszköze. Az adventi házikók, naptárak ablakaiból minden nap csak egyet szabad kinyitni, mögöttük leggyakrabban édesség rejtőzik. Régen inkább kis képek, vagy karácsonyi jókívánságokra nyíltak az ablakok.

A karácsonyt megelőző négy hétben több, a néphagyományok szempontjából fontos nap is van. December 6-a Szent Miklós napja, december 13-a Luca napja, 21-én Tamás napja, december 24-e pedig Ádám és Éva napja.

A karácsony előtti négy hét továbbá azért is fontos, mert a betlehemes csoportok és a kántálók ilyenkor kezdenek el szerveződni.

Szent Miklós napja, december 6.

Szent Miklós története és hagyománya legendakincsből épült fel. A szent legendája szerint a püspök városában egy szegény embernek három lánya volt, akiket megfelelő hozomány hiányában nem tudott férjhez adni. Így az a sors várt rájuk, hogy hajadonok maradnak. Miklós a myrai püspök elhatározta, hogy segít rajtuk, de szemérmességből vagy szerénységből ezt titokban tette. Az éj leple alatt egy-egy arannyal telt erszényt tett a szegény ember ablakába.

Így mindhárom lány férjhez mehetett.

Szent Miklós fenti legendái és a szent december 6-iki egyházi ünnepe kapcsán terjedt el a 19. században a városokban, hogy a Mikulás az ablakokba helyezett kitisztított cipőkbe szaloncukrot vagy kisebb édességekből és déligyümölcsökből álló piros csomagot tesz december 6-án. Személyesen is lehet találkozni a Mikulással. Ekkor a díszes piros ruhás, nagy fehér szakállú püspököt fekete krampuszok (valójában ördögök) kísérik, és a rossz gyerekeket ijesztgetik, virgáccsal fenyegetik vagy finoman meg is vesszőzik.

Luca napja, december 13.

Lucia egy katolikus szent volt, a vakok, szemfájósok, menyasszonyok védőszentje. Ehhez a naphoz számos hiedelem és népszokás kapcsolódik.

A decemberi asszonyi ünnepek közül hazánkban legjelentősebb Luca napja. Lányoknak, asszonyoknak tilos ilyenkor dolgozniuk. Számos történet szól arról, hogyan büntette meg Luca azokat, akik szőni, fonni, varrni, mosni mertek az ő ünnepén. Luca büntetésből a fonó asszonyhoz hajítja az orsót, kóccá változtatja a fonalat, bevarrja a tyúkok tojókját.

Az ország nyugati részében Luca-nap hajnalán "kotyolni" járnak a kisfiúk. Szalmát vagy fadarabot visznek magukkal elmondják köszöntőjüket. Utána kukoricával vagy vízzel öntik le őket a háziak, ők pedig a szalmával, fával "megvarázsolják" a tyúkokat, hogy egész évben jól tojjanak. A köszöntőt mondó gyerekek ezután ajándékokat kapnak.

Luca, Luca kitty kotty: <https://www.youtube.com/watch?v=wFJ3ieCIvLg>

Tamás napja, december 21.

E naphoz néhol férjjeszló praktikák kapcsolódnak. Többnyire azonban arról nevezetes, hogy ilyenkor ölik a disznót. Az ekkor vágott disznónak *tamásháj* a neve. Kelések gyógyítására találták alkalmasnak. Medvesalján úgy tartották, hogy az ezen a napon vágott disznó sózott vérével el kell tenni, mert alkalmas a köszvény gyógyítására. A Mura-vidéken úgy hitték, aki ezen a napon disznót öl, annak minden évben le kell vágnia valamit, mert Tamás öl, elpusztítja valamelyik állatát.

Karácsony, december 24.

Karácsony a kereszténység jelentős ünnepe, Jézus születésnapja. Napjainkra családi vonatkozása felerősödött, a szeretet, az összetartozás, az ajándékozás ünnepe lett.

Betlehemezés

Középpontjában hagyományosan a betlehemi pásztorok párbeszédese, énekes játéka áll. Fő eleme a pásztorjáték, ami a három pásztor, köztük a nagyothalló öreg tréfás párbeszédére épül. Elmaradhatatlan, szimbolikus kellék még a templom alakú betlehemi jászol, amiben a Szent Család látható. A játékban a pásztorokon kívül a kis templomot vivő két angyal vesz részt, egyes vidékeken kiegészülnek még több szereplővel is. Miután eljátsszák a Jézus születéséről szóló történetet, átadják ajándékaikat és jókívánságaikat. Ezután a háziak megvendégelik őket.

Karácsonyi hiedelmek szokások:

- December – Karácsonyhava. A hideg december korai tavaszodást jelent, ha hihetünk a népi megfigyeléseknek, de azt is mondják, ha **december 1-jén fúj a szél 40 napig széles idő várható.**
- **A karácsonyi menü között mákos, lencsés vagy babos fogásnak is kell szerepelnie,** mert sok pénzt jelentett annak, aki fogyasztott belőle. Éjjelre mindig hagytak az asztalon a mákos tésztából, hogy a hazalátogató halottaknak, angyaloknak legyen mit enniük.
- **Aki pedig halat eszik,** az úgy is fog előre haladni a karrierjében, egyenesen előre, mint hal a vízben. Ha a megtisztított hal pikkelyét a pénztárcájába teszi, akkor gazdagság is vár rá a következő évben.
- December 24-én a nők kitakarították és kisöpörték az egész házat, mert egy régi hiedelem szerint az ördög beköltözik mindenhol, ahol kosz maradt.
- **A fenyőfát is ezen a napon kell bevinni a lakásba,** mert ha hamarabb tesszük, akkor kapzsiságunkkal felhívjuk a gonosz szellemek figyelmét. Viszont az ajtó fölé akasztott friss fagyöngy minden ártó szellemet visszataszít.
- **Karácsonykor öltözzön a legszebb ruhájába,** de vigyázzon, hogy ne viseljen semmi újat, mert az balszerencsét hoz.
- Ha már mindenki jóllakott és elhagyta az asztalt, akkor is maradjon egy kis kenyér az asztalon, hogy bőségesen legyen mit enni a következő évben. Éjfélkor egy elfogyasztott alma jó egészséget hoz majd. Vagy éppen diót is törhet, és akinek a diója egészséges, az a következő évben nem lesz beteg, viszont a rossz dió gyengélkedést, betegséget jelez.
- Ha karácsonykor víz ömlik a lábai elé, akkor bizony jövőre érkezik a gölya...
- **Ha karácsony estéjén gyertyát tesz az ablakba,** és hagyja leégni, magához hívja a jó szerencsét.
- A karácsonyfára aggatott gyümölcsök bő termést ígérnek, a csillogó fémgyöngyök, üvegdíszek, papírláncok az édeni kígyót jelképezik.
- Az ünnepi abrosz is sokat számít, főleg akkor, ha szépen hímzett, vagy piros csíkos, mivel a piros az öröm színe.
- Úgy tartják, hogy **akik karácsony napján születettek,** sohasem fognak szellemmel találkozni, és félnivalójuk sem lesz tőlük.
- A magyar néphitben számos halálra, szerelemre, időjárásra, termékenységre vonatkozó jóslat alakult ki. Például rossz ómen, karácsony és újév között mosni, mert akinek a ruhája a padláson szárad, hamarosan meghal. Az sem jó, ha a kimosott ruhát rúdon szárítják, mert a jószágok közül elpusztul egy szarvasmarha. Az a lány, aki egy kakast hall

kukorékolni, hamarosan meg fog házasodni, viszont szingli marad, aki egy tyúk kotkodácsolását hallja.

- Az időjósok egyik legismertebbje, a "Fekete karácsony, fehér húsvét" jóslata, vagyis ha karácsonykor nem esik a hó, húsvétkor fog havazni.
- Szerencsét hoz, ha zoknikat akasztanak a ház kéményei mellé, bőséges újesztendő ígérkezik.

Kaláka: Nagyszalontai betlehemes: <https://www.youtube.com/watch?v=bB2dmDMf6RE>

Regölés, december 26.

A **regölés** december 26. és Újév közötti időszakban történt. Férfiak járták a falut, és termékenységvarázsló énekeket adtak elő. Köszöntötték a háziakat és a lányos házaknál, újdonsült házásoknál „párokat összevarázsló” énekeket is mondtak. A kereplőkkel, dudákkal, dobokkal zajongva köszöntőket is mondtak, kívánva egymásnak bőséget, boldogságot.

A csodaszarvasról is énekeltek, aki égitesteket hordoz, szarvain pedig gyúlatlanul égő gyertyákat tart. A regös a régi magyarok varázslóinak egyik elnevezése lehetett. A regösök kifordított báránybőr kucsmát és bundát viseltek.

December 27-én, János napjához kapcsolódott a borszentelés szokása. A szent bornak mágius erőt tulajdonítottak, beteg ember és állatot gyógyítottak vele.

December 28-án aprószentek napján élt a vesszőzés szokása. A vesszőzéshez általában fűzfaágat, korbácsot használtak. Óvatosan megcsapkodták a lányokat, asszonyokat, gyermekeket, hogy egészségesek maradjanak.

Három regös bőségvarázsló énekének illusztrálása a Muzsikás együttes zenéjére:
https://www.youtube.com/watch?v=-_s_h_L2dTU

TASI ANDREA NÉNI AJÁNLÁSA

<https://www.youtube.com/watch?v=YhhEwkyiJAs>

Ember, ember, December,
Hideg morcos medve.
Sűrű havat szitálva,
Kiült a hegyekbe.
Ha ha ha havazik,
He he he hetekig,
Hú hú hú hull a hó,
Hi hi hi jaj de jó.
Ha ha ha havazik,
He he he hetekig,

Hú hú hú hull a hó,
Hi hi hi jaj de jó.
Ember, ember, December,
Hideg morcos medve,
Sűrű havat szitálva,
Kiült a hegyekbe.
Ha ha ha havazik,
He he he hetekig,
Hú hú hú hull a hó,
Hi hi hi jaj...

TÉLI NÉPSZOKÁSOK

NECSEVNÉ KATI NÉNI VÁLOGATÁSA, AJÁNLATA

1. November 30. András napi disznóvágás: [#mnte](#) [#andrasnap](#) [#telitanc](#)

2. Pásztordalok: <https://www.youtube.com/watch?v=wqjLE1wiIc4>

3. Betlehemezés Nógrádban: <https://www.youtube.com/watch?v=IfgK0VYLgxY>

4. Regélés: <https://www.youtube.com/watch?v=fNgz69lqW4E>

MESEJÁTÉK

Karácsonyi álom: <https://www.youtube.com/watch?v=rFQpwsSCMCE>

MESE A RAJZVERSENYRE

Devecsery László: Cinegekarácsony

A kis cinege szomorúan sírdogált az ágon. Odaröppent hozzá a mamája.

— Miért sírsz, kis cinegelányom?

— Hogyne sírnék, hogyne rínék, mikor olyan rossz nekünk, madaraknak. Bezzeg jó az embereknek! Készülnek a karácsonyra, s lesz nekik csodálatos karácsonyfájuk.

— Majd odarepülünk az ablakokhoz — és megcsodáljuk. S nézd, itt, az erdő szélén mennyi karácsonyfa álldogál. Ez mind a miénk: az állatoké! A szép fehér hó fel is díszíti nekünk.

— Én... mégis... igazit szeretnék...!

Eljutott a híre a cinegelányka szomorúságának a többi madárhoz is. Megsajnálták. Összedugták a fejüket.

A hangos cserregésre és csörrögésre a szundikáló mókusok is felébredtek. Nagy mérgesen néztek ki az odúból. Ám amikor a madarak nekik is elmondták, miről beszélgetnek, mindjárt megbékéltek. Sőt!

— Mi is segítünk!

S megkezdődött a nagy, titokzatos, a legtitkosabb erdei készülődés.

Cinegepapa a faluba repült szomorú leánykájával. Ott figyelték, hogyan készülődnek az emberek az ünnepre.

Közben a többiek sem tétlenkedtek!

A mókusok szalagot kötöttek minden mogyoróra és dióra. A verebek apró almácskákat hoztak. A búbospacsirta aranyszínűre festett mákgubókkal érkezett. Cinegemama szalmavirágot szerzett a piacon. Gyönyörű füzért készített belőle. Bagolyapó világító festékekkel kente be a fenyőtobozokat. Ezek helyettesítik majd a gyertyákat.

A madarak és a mókusok a cinegetanya mellett a legszebb fenyőfát díszítették fel. Lett is öröm, amikor a cinegelányka visszatért. A csodálkozástól szólni is alig tudott:

— Ez... ez... ez az... enyém? Az én igazi karácsonyfám? Köszönöm, köszönöm, köszönöm!

— Boldog karácsonyt! — felelték a madarak és a mókusok.

KARÁCSONYI MESÉK

Mesélni mindig jó! De a karácsonyvárás meghitt hangulatához szinte nélkülözhetetlen az esti gyertyafényes mesemondás. A gyerekek ilyenkor már izgatottan számolják a napokat, lerajzolják, elképzelik a gyönyörű karácsonyfát, tervezgetik, vajon milyen meglepetés is lesz majd a fa alatt. Egyszóval: a karácsony már benne van a levegőben...

Ezt a sok-sok izgalmat néha jó egy kis történetbe ágyazva átélni, még nem valóságosan, de a képzelet révén már ott állni a feldíszített fenyőfa alatt és hallani a csengettyűszót! Ünnepváró karácsonyi mesék:

Skolik Ágnes: Angyalka születik

A hófehér pamutgombolyag társaival együtt a rövidárubolt polcán várakozott.

Egy didergős téli napon megfogta valaki, nézegette, forgatta, majd a táskájába tette és hazavitte.

Otthon Kisgombolyag egy kosárkába került, sok-sok színes fonal közé.

Este, amikor a család elcsendesedett, az asszony a kezébe vette a fehér horgolócérnát.

– Te csodaszép cérnácska, mit horgoljak belőled? – kérdezte, miközben megsimogatta a puha gombolyagot.

Apró horgolótűt vett elő, majd lapozgatni kezdett egy újságot, melyben szebbnél szebb horgolások leírása volt. Megállt az egyik oldalon, elolvasta a leírást és munkához látott. Finom ujjai közé fogta a cérnát és a tűt, majd apró láncszemeket készített a duci Kisgombolyagról letekeredő hajszálvékony cérnából.

– Juj, de hideg ez a tű – gondolta a Kisgombolyag –, és milyen jó meleg az asszony keze...! – ez volt a következő gondolata.

A cérnaszál, a horgolótű és az asszony ujjai tökéletes összhangban dolgoztak. A tű vidáman táncolt, a fonal engedelmesen követte, az ujjak magabiztosan irányították a tűt és a fonal mozgását.

A hozzáértő kezek munkája nyomán egyre nagyobb lett a horgolás és egyre kisebb a gombolyag, de ettől ő nem lett szomorú. Boldogan figyelte, ahogy elkészült a fejecske, majd utána szép csipkeruhát és leheletfinom szárnyakat kapott az angyalka.

Amikor az óra éjfélét ütött, már ott állt az asztalon a csupa csipke hófehér cérnaangyal. Kisgombolyag apróra fogyatkozva csodálta a bájos, légiesen könnyű kézimunkát.

Angyalka kinyitotta a szemeit és körülnézett. Mellette az asztalon ott pihent a horgolótű és a Kisgombolyag. Odakinn apró pelyhekben hullani kezdett a hó, amely olyan fehér, csillogó és könnyű volt, mint az angyalka a meleg szoba asztalán.

Másnap reggel az angyalkát langyos cukormázba mártotta az asszony. Ettől nyerte el igazi formáját és szebb lett, mint valaha. Amikor megszáradt, egy dobozba került, ahol sok-sok apró horgolt dísz volt már: csillagok, csengőcskék, apró gyönggyel díszített karácsonyfák.

Odakint a hó egyre hullt, fehér bundát terített a fákra és hósípkát rakott a háztetőkre. A házban frissen vágott fenyő illatozott, melyre a gyerekek apró díszeket akasztottak. Nagy izgalmal készültek a Szentestére, amikor a Kisjézus ellátogat minden család várakozással és reményekkel feldíszített otthonába. A kis angyalka becsomagolva a többi ajándék közé került a karácsonyfa alá.

Mire leszállt az este, a karácsonyfa teljes pompájában állt, és az ünneplőbe öltözött család izgatottan várta, hogy megszólaljon egy csepp harang...

– Mennyből az angyal lejött hozzátok... – csendült fel a karácsonyi ének, és boldog izgalom töltötte be a szobát. Az asszony a kezébe vette az angyalkát és átnyújtotta édesanyjának, aki reszkető kézzel bontotta ki a csomagot...

– Ó, hát ez csodaszép! – suttogta, miközben egy könnycseppet morzsolt el a szeme sarkában. Forgatta, nézegette a kis angyalt, miközben gondolatai a múltba révedtek. Látta az asszonyt, aki akkor még kislány volt és ő tanította kézimunkázni. A kislány apró ujjaira sután, bátortalanul tekerte fel a fonalat, ügyetlenül forgatta a horgolótűt. Ahogy teltek a percek, egyre ügyesebben bánt a tűvel és a fonallal... A kislányból nagylány lett és a hosszú évek alatt szebbnél szebb munkák kerültek ki a kezei közül.

– Anyuka, köszönöm neked, hogy megtanítottál! Megtanítottál kézimunkázni, és annyi minden másra, amit csak tőled tanulhattam meg – mondta, és boldog mosollyal ölelte át édesanyját.

– Anyu, taníts meg engem, hogy én is tudjak ilyen csodaszép angyalkát horgolni! – szólalt meg ekkor a kislánya.

Vacsora után a család elcsendesedett, a felnőttek beszélgettek, a gyerekek az új játékokkal játszottak. A hó szakadatlanul hullott odakint. Egy apró hópihe az ablakra szállt és benézett a szobába. A kandalló mellett ott ült a nagymama, az anyuka és a kislány. A kislány apró ujjaira sután, bátortalanul tekerte fel a fonalat, ügyetlenül forgatta a horgolótűt.

Ahogy teltek a percek, egyre ügyesebben bánt a tűvel és a fonallal...

Linda Jennings: Bandi pónija

Bandinak volt egy pónija. Pirítósnak hívták. Bandi nagyon szerette a pónit, mindennap megfésülte a sörényét, gondosan ápolta a szőrét. Bandi testvére, Pista sokat csúfolta Pirítóst.

– Túl kicsi. Semmire se lehet használni. Nem tudja átugrani a kerítést sem. Olyan kövér, sose nyersz vele versenyt.

Bandi nem törődött a csúfolódással. Pirítós kitartóan ügetett az ösvényeken, és nagyszerű barát volt. Ki akart versenyt nyerni vele? István mégsem hagyta abba a csúfolódást. Néha még anya és apa is kinevette Pirítóst, hogy ilyen jó húsban van.

– Inkább Hordónak kéne hívnod – mondta apa -, nem Pirítósnak.

Azon a karácsonyon a havazás nem akart elállni. Apa az ablakból nézte, hogy hull egyre jobban a hó.

– Ha nem áll el – mondta -, nem tudok elmenni kocsival a nagymamáért, még az ajándékokat sem tudjuk elvinni neki.

Bandi szülei minden karácsonykor ajándékokat vittek a nagymamának. Karácsonyeste a nagymama örömmel bontotta ki a csomagokat. Kisgyermekkorára emlékezett, Németországra, ahol ez volt a szokás. Karácsony első napján aztán ő jött át Bandiékhoz ebédre. Most úgy látszott, ezt a karácsonyt ajándékokat és családi ebéd nélkül, egyedül kell a nagymamának töltenie.

– Nagyon csalódott lesz szegény – mondta anya.

Bandinak mentő ötlete támadt:

– Talán hasznát vehetnénk Pirítósnak – mondta. István nevetni kezdett.

– Ez a négy lábú karácsonyi kalács? Miben tudna ez segíteni?

– Karácsonyeste elviszem vele az ajándékokat – mondta Bandi. – Pirítósnak nem számít a hó. Másnap meg apa megy el Pirítóssal. Fölülteti rá a nagymamát, elhozza hozzánk.

István már nem nevetett, anya és apa is gondolkodóba esett.

– Nincs olyan messze, hogy ne érnél vissza sötétedés előtt – szólt anya.

– Figyelj jól az útra! – mondta apa. – Még látható a csapás.

Bandi felült Pirítósnak hátára, és elindult az ajándékokkal a nagymamához. Karácsony reggel pedig a nagymama fölvette a legszebb ruháját. Fölült Pirítósról, akit apa kötőféken vezetett hazáig.

Mentovics Éva: Mióta van csillag a karácsonyfák csúcsán?

Egyszer, réges-régen, egy teliholdas decemberi éjszakán, amikor milliónyi csillag ragyogott az égen, néhány egészen apró kis csillagocska pajkosan játszadozott az öreg Hold mellett.

Remekül érezték magukat. Huncutkodtak, viháncoltak, csintalankodtak. Addig-addig rosszalkodtak, amíg az egyik kis csillagot valamelyik társa véletlenül alaposan oldalba lökte.

– Bocsánat, nem volt szándékos! – mentegetőzött a kis rosszszág.

– Segítség! Kapjon el valaki! – kiáltotta ijedten a szegény pórul járt csillagocska. De sajnos már senki sem tudott utána nyúlni. Elveszítette az egyensúlyát, és elkezdett zuhanni lefelé. Zuhant, zuhant egyenesen a Föld felé. A társai egyre távolabb kerültek tőle. Ő pedig rettenetesen félt, mert ilyen még soha sem történt vele. Lehet-e még annál is rosszabb, hogy lepottyant, és elveszítette a társait?

Hosszú ideig csak zuhant, zuhant lefelé, ám egyszer csak valami érdekes dolog történt. Mint ha valaki kinyújtotta volna érte a karját. Egy enyhén szúrós, zöld valami alányúlt, és elkapta. A kis csillagocskának fogalma sem volt róla, hogy mi történt.

Éppen egy fenyves erdőbe pottyant le. Az enyhén szúrós zöld valami pedig egy hatalmasra nőtt fenyőfa volt.

– Nem tudom, hogy ki vagy, de kérlek, segíts nekem, hogy vissza tudjak menni a barátaim közé! – könyörgött a kis csillagocska, és olyan kedvesen mosolygott, amennyire csak tudott a történetek után.

– Én vagyok az erdő legöregebb fenyőfája. – recsegte kedvesen az öreg fenyő. Már nagyon sok mindent megértem. Évtizedek óta csodálak benneteket, hogy télen – nyáron milyen ragyogóan, fényesen tündököltök ott az égbolton. Szóval sok mindent megértem, de ilyen még

soha sem történt velem, hogy egyikőtök az ölembe pottyant volna. De ha már így esett, nagyon szívesen megpróbállok neked segíteni, hogy visszakerülj az égboltra.

– Előre is nagyon köszönöm neked, kedves fenyő! – hálálkodott a kis csillag.

– Még ne köszönj semmit sem! Megteszek minden tőlem telhetőt, de biztosat nem ígérhetek. – mormogta kedvesen a fenyőfa.

Középső ágai egyikével megfogta a kis csillagocskát, és jó nagy lendületet vett... A kis csillag szállt, szállt egy ideig felfelé, majd lelassult... és visszapottyant a fenyő ágai közé. A vén fenyő még jó néhány kísérletet tett, hogy visszahajítsa a pórul járt csillagocskát, de sajnos nem járt sikerrel.

– Látod, te árva kis csillagocska, nem tudok rajtad segíteni. Annyit azonban megtehetek, hogy felültetek a legmagasabb ágam hegyére, úgy talán egy kicsit közelebb leszel a barátaidhoz.

– Jól van – szólt búslakodva a kis csillagocska. – Mindenesetre köszönöm, hogy megpróbáltál segíteni.

Az öreg fenyő pedig gyengéden megfogta, és feltette a csúcsára. A kis csillagocska egy ideig búslakodott, majd lassan beletörődött a sorsába, és elkezdett ugyanolyan fényesen, szikrázóan világítani, mint ott fenn, az égbolton...

Amikor az égből a társai megpillantották, hogy milyen csodálatosan mutat a kis csillagocska ott lent a havas tájon, a hatalmas fenyőfa csúcsán, nyomban irigykedni kezdtek rá.

– Nézzétek csak, milyen jól fest a mi kis barátunk ott, azon a szép, zöld fenyőfán! Mennyivel jobb helye lehet ott neki, mint itt nekünk! Talán még a fénye is sokkal szikrázóbb, mint amilyen korábban volt!

Addig-addig csodálták a kis csillagocskát ott lent, a havas fenyőfán, mígnem elhatározták, hogy ők is leugranak. Azon az éjszakán rengeteg csillag hullott alá az égből, hogy egy-egy szép, zöld fenyőfa csúcsán folytathassa a ragyogását.

Néhány nap múlva favágók érkeztek az erdőbe. Nagyon elcsodálóztak a látottakon, de egyben örültek is, mert ilyen fenyőfákkal még soha sem találkoztak. Ki is vágták mindegyiket, hogy majd feldíszítve karácsonyfaként pompázhassanak a házakban. Az égbolton tündöklő csillagok pedig ámuldozva figyelték, hogy mi történik a falu széli fenyves erdőben?

Elérkezett a karácsony. Minden házban fények gyúltak, és igazi ünnepi hangulat költözött az otthonokba. Az égen ragyogó csillagok kíváncsiskodva tekintettek be az ablakokon. Azonban amit ott láttak minden várakozásukat felülmúlta.

A csillag-barátaik már nem csak egy egyszerű zöld fenyőfa csúcsát díszítették, hanem egy-egy pompásan, csillogóan feldíszített karácsonyfán ragyogtak. Az emberek körbeállták, csodálták, és énekszóval köszöntötték őket.

Az égen tündöklő csillagok ekkor határozták el, hogy minden karácsony előtt leugranak egy-egy fenyőfára, hogy nekik is részük lehessen ebben a pompában, és szeretetteljes fogadtatásban. Azt pedig, hogy kit érjen ez a megtiszteltetés, minden decemberben sorshúzással döntenek el.

Azóta díszíti csillag a karácsonyfák csúcsait.

Linda Jennings: Karácsonyi meglepetés

– Félek, hogy nem lesz az idén túl vidám karácsonyunk – mondta anya. A hat gyerek aggódva figyelt. – Nincs karácsony! Nincsenek ajándékok, se sütemény, se karácsonyfa! – Végignézett a csalódott arcocskákon, és felsóhajtott.

– Én is nagyon sajnálom – mondta. – De apa beteg, kórházban van. Kevés a pénzünk. És nem is volna helyes nélküle ünnepelni. Majd ha meggyógyul, hazajön, tartunk pótkarácsonyt.

A kis Zsuzsi duzzogva sírni kezdett. – Az nem ugyanaz! Nem igazság, ha nincs akkor karácsony, amikor itt az ideje!

De anya nem hallgatott rá. Csomagolni kezdett: gyümölcsöt pakolt kosárba, hogy elvigye apának a kórházba. A hat gyerek kiment az utcára. Minden olyan szomorúnak látszott. A sarokon kicsi ház állt, ahol öreg pártfogójuk, Juci néni lakott azelőtt. Most már nem itt élt, a lányához költözött, mert nagyon öreg és gyöngé lett. A kis ház most üresen állt, ablakai sötétek voltak. Olyan szomorú volt az egész, mint ők maguk.

– Szegény apa – mondta Jancsi – Milyen rossz neki. Szörnyű lehet karácsonykor kórházban lenni.

Ahogy a gyerekek a sarokra értek, különös dolog történt. Kigyulladt a villany a kis ház ablakában. Kinyílt az ajtó. A küszöbről Juci néni lánya mosolygott rájuk.

– Kedveskéim, milyen szomorúak vagytok! – mondta. Zsuzsi sírva fakadt.

– Nálunk az idén nem lesz karácsony – szipogta.

– Nem úgy van az! – mondta Juci néni lánya. – Tudjátok-e, miért vagyunk itt, ebben a házban? – A gyerekek a fejüket rázták. – Édesanyámnak honvágya volt. Nagyon szeretett volna a saját házában ünnepelni karácsonykor. Így hát visszajöttünk, hogy befűtsünk és itt töltsük az utolsó karácsonyt, mielőtt eladnánk a házat. De gyerekek nélkül nincs igazi karácsony. Nem jönnétek el hozzánk, hogy velünk ünnepeljete?

– De! Igen! – válaszolták kórusban a gyerekek.

Így történt, hogy karácsony délutánján, amikor anya elindult a kórházba, hogy meglátogassa apát, a gyerekek az utcasarkon álló ócska házhoz rohantak. Gyönyörű meglepetés várta őket. A kivilágított ablakban kicsiny karácsonyfa állt, csak úgy ragyogtak rajta a gyertyák! A hat testvérnek a lélegzete is elállt a csodás látványtól.

-Gyertek, kedveseim- hívta be őket Juci néni lánya. Maga Juci néni a nagy karosszékekben ült és mosolyogva fogadta köszönésüket. Aztán igazi szép karácsonyeste következett. A fa alatt mindegyikükre ajándék várt. De a legszebb ajándék mégiscsak az volt, amikor anya hazaért a kórházból és elmondta, apa jobban van. Ha minden jól megy, hamarosan hazajön.

Palotai Boris: A titok

Panni kilopakodott az erkélyre. Csak éppen bele akart túrni egy kicsit a hóba, amely vastagon ült az erkély korlátján, aztán vissza a szobába! De alighogy kilépett az ajtón, egy összekötött fenyőfát fedezett fel a sarokban. Jól megnézte a falhoz támasztott fenyőt, a gúzsba kötött ágakat. Egészen meglepedezett róla, hogy egy marék havat is akart bevinni magával, nem többet, csupán egy marékkal.

“Az én karácsonyfám! Nekem készítették anyuék.” – gondolta, és már a szoba közepén látta a fát, kibontott ágain gyertyák lobognak, a tűlevelek között csillagok kergetik egymást, sisseregve ugrálnak, bele-beleharapva az ágak zöldjébe... S a fa tetején akkora ezüstcsillag, mint

egy lángos. Szépen felöltöztetik ezt a didergő, sovány fácskát ezüstbe-aranyba, fehér vattába. Azért, hogy ő örüljön neki... S mihelyt elalszik, anyu meg apu összedugják a fejüket, s azt kérdik egymástól? Mit vegyünk Panninak? Apu azt mondja, szánkót, anyu meg csak pislog, mert mindig pislog, ha valami titka van... Biztosan már régen megvette a szánkót, s eldugta a padlásokra. De nem vallja be, hogy annál nagyobb legyen a meglepetés.

Panni észre sem veszi, hogy a fülét pirosra csípte a hideg, mert egyre csak az jár az eszében: hogy van az, hogy mindig csak a gyereket lepik meg? Mi lenne, ha ő is kerítene egy fenyőfát, szépen feldíszítené és azt mondaná anyunak: ” Ha csengetek, tessék bejönni!” És anyu kézen fogva bejönné apuval és ott állna az ő kis fenyőfája a nagy fa mellett, és anyu összecsapná a kezét: ” Ó...ó!” És többet nem is tudna mondani. Panni meghatottan szipáskolt. Becsapta maga mögött az erkélyajtót és szaladt le a sofőr Pirihez, aki a földszinten lakott.

– Piroska néni, neked van autód!

Piri éppen teát főzött. Pettyes bögre állt az asztalán, s egy lábasban sárga kacsaszír.

– Kell kockacukor? – kérdezte, s Panni markába nyomott egy csomó cukrot.

– Nem azért jöttem – mondta Panni, mert ha ilyen komoly ügyben tárgyal valaki, akkor ne fogadjon el semmit. S ha már mégis, akkor inkább egy darab zsíros kenyeret, aprócska teper-tőmorzsákkal... – Neked van autód! – mondta még egyszer. – Vigyél ki engem az erdőbe.

– Miért akarsz te ilyenkor az erdőbe menni? – csodálkozott Piri, és jó vastagon mekgente a kenyeret, az ujjára cseppent zsírt meg gyorsan lenyalta.

– Fenyőfát szeretnék hozni... Csak olyan kicsit...

– Minek az neked?

– Hát kéne...

– Kéne, kéne! Nekem is sok minden kéne! Azt hiszed, hogy enyém az autó? Te kis tökfej!

Panni máskor megsértődött volna a “tökfej” miatt, most fel se vette.

– Én csak ide-oda szállítom az utasokat – magyarázta Piri és nagyot harapott a zsíros kenyérbe. – Azért van taxióra, hogy megmutassa, hány kilométert tettünk meg. Ha kirándulni megyek a kocsival, nekem kell megfizetni az utat. Érted?

– Értem- bőlintott Panni és bekapott egy kockacukrot. – Akkor menjünk gyalog az erdőbe.

– Ebben a hidegben?

– De én szeretném meglepni anyut! Kivágok egy kis fát és feldíszítem – suttogta Panni, pedig rajtuk kívül más nem volt a konyhában. Piri félretolta a zsíroskenyeret.

– Mit akarsz te? Fát anyunak? És mivel díszíted fel?

Panni megdörzsölte az orra hegyét. – Azt még nem tudom.

– Az a baj, hogy az erdő sem az enyém – nevetett Piri. – Ha az enyém lenne, annyi fát huzigálnék ki, amennyit csak akarsz. De hát egyetlenegy sem szabad... Mi lenne, ha mindenki, aki az erdőben jár, magával vinne egy fát?!

– Hát akkor honnan vegyék? – kérdezte Panni és gondterhelten rugdosta a fásládát. Piroska a teáját kortyolgatta, s csak akkor szólalt meg, amikor már üres volt a bögre:

– Tudod mit? Veszünk egy kis fát. Kölcsönadom neked az árát.

Panni a fejét rázta. – Nem tudom megadni. Néha kapok húsz fillért cukorra, de hát...- Össze-ráncolta a homlokát. – Ha húsz évig nem eszem cukrot, akkor sem gyűlik össze annyi pénz.

– Hahaha! – Piri csak úgy rázkódik a nevetéstől. – Hát én azt nem kívánom tőled, hogy húsz évig ne egyél cukrot! Isten ments! – Megfogta Panni vállát. – Várj csak! Eszembe jutott valami. Ledolgozod a fa árát.

– Ledolgozom? Ez az ajánlat határozottan tetszett Panninak. Olyan felnőttesen hangzott, olyan komolyan. – Ledolgozom! – mondta növekvő örömmel. – De hogy?

– Azon már te törd a fejedet. Panni kétszer körbejárta az asztalt, apa is így szokta, ha valamin erősen gondolkodott.

– Mi lenne, ha felolvasnék neked? Amíg te vacsorát főzöl, én felolvasok.

– Nem bánom – egyezett bele Piroska. – Tudsz te folyékonyan olvasni?

– Majd meghallod! – mondta Panni és elviharzott. Aznap este nehezen aludt el. Ide-oda forgólódott az ágyában. Mivel díszítse fel a fát? Mert annak nagyon szépnek kell lennie... Olyan szépnek, hogy versenyre keljen a nagy fával. De hát honnan vegyen gyertyácskát, szaloncukrot, aranydiót, angyalhajat? Sose tudna annyi pénzt összegyűjteni, amennyibe az kerül... Így csupaszon meg mégsem hagyhatja a fát! Nagyot sóhajtott és a falnak fordult. Egyszer csak egy nagy, piros ötös állt meg előtte.

– Hogy kerülsz ide? – álmétkodott Panni. – Egyenesen a füzetedből – súgta az ötös. – Itt vannak a többiek is – és hátramutatott. Panni nem hitt a szemének. Felsorakozva álltak ott az ötösök. – Azért jöttünk, hogy segítsünk – zengték kórusban.

– Hogy tudtok ti nekem segíteni?

– Találd ki! – mondta egy pocakos ötös, amelyre Panni rögtön ráismert. Múlt szerdán kapta a számtandolgozatára. Reggelre kelve Panni nem tudta, álmolta-e az ötösök látogatását, vagy csakugyan ott jártak nála. Sietve kapkodta magára a ruháit. Mit is mondott az a kis gömböc?

– Anyuka, azt álmoltam az éjjel... - Nem, mégse mondhatja el... Hisz az ötösök azért keresték fel, hogy segítsenek feldíszíteni a fenyőfát. Persze, hogy azért! Panni nagyot ugrott örömeiben. Az asztalhoz szaladt, kihúzta a fiókot... Mert a fiók legmélyén őrizte a szappanosdobozt, abban pedig az ötösöket. Amikor Erzsike néni ötöst adott nekik, keménypapírról kivágott ötöst tűzött a kötényükre. Ő meg szépen berakta a dobozokba, minden este megszámlolta, nem mintha nem tudta volna, hogy hány ötöse van, de hát olyan jó volt ide-oda rakogatni a szappanszagú ötösöket...

– Panni, ne játssz most, elkéssel! – hallotta anyu hangját. – Mit keresel már megint?

Panni fellélegzett. Megvolt mindegyik ötöse, egy se hiányzott. Vidáman karolt az anyjába, s azt gondolta: “Már tudom, mivel díszítem fel a fát!” Alig bírta visszatartani magát, hogy ki ne kottyantsa a titkot.

– Vettél már fát? – robbant be este Pirihez.

– Először is csukd be az ajtót. Másodszor meg vedd elő az újságot. Hadd lám, hogy megy az olvasás.

– Jaj, Piroska néni! Igazán... – De azért elővette az újságot és olvasni kezdett.

– Ez bizony döcög – állapította meg Piroska.

– Picik a betűk – védekezett Panni, s a sarokba sandított, nem pillantja-e meg a fácskát.

– Gyakorolnod kell – jelentette kis Piroska. -Mert aki vállal valamit...

– Majd gyakorolok! Hol a fa?

Piri a fogason lógó köpenye alól kihúzta a fácskát. Takaros kis fa volt, meg kell adni. Pont a derekáig ért Panninak. Az ágai formásak, élénkzöldek, mintha eső fürdette volna őket. “Ezért érdemes gyakorolni az olvasást.” – gondolta Panni.

– Mivel fogjuk feldíszíteni? – érdeklődött Piri.

– Én már tudom!

– Halljuk!

– Hát... az ötöseimmel. Cérnaszálra fűzöm és felaggatom őket. – Ragyogva nézett Piroskára, aki füléhez tartotta a tenyerét.

– Mit mondasz? Az ötöseiddel díszíted fel? Hm... - leengedte a kezét. – Ezt te találtad ki?

– Én hát! Karácsonyig még gyűjtök ötösöket. Tele lesz velük a fa.

– Azért egy kis szaloncukor nem ártana – dünnyögte Piroska. – Szaloncukrot akárki vehet, az ötösöket meg magam szerzem!

– Nem is vagy te olyan kis tökféj...

Másnap anyu megkérdezte Pannitól: – Miért bújod te az újságot?

– Gyakorolom az olvasást. –

Miért nem meséskönyvből olvasol?

– Mert Piroska néni nem szereti a meséket – mondta rejtélyes mosollyal Panni. – Többet ne tessék kérdezni, mert ez titok! – jelentette kis és szájára szorította mutatóját.

– Hát ha titok, akkor ne is beszélj róla. Gyere ide, felvarrom a gombodat, fűzz be a tübe. Panni sajnálta, hogy anyu nem faggatta a titka felől. A tübefűzéstől meg valósággal fázott. Csak nyálazta a cérnát, fogával tépdeste, a tű fülét bökölte vele, de sohasem találta el. Este az ágyban azt gondolta: ”Megtanulok tübe fűzni, göböt kötni, gombot felvarrni. A tübe fűzött cérnaszálakat is a fenyőre lehet akasztani, hogy lássa anyu... Senki se mutatta, magamtól tanultam meg a tübe fűzni.” Álláig húzta a paplant, hogy senki se hallja a nevetését.

– Te meg mit kuncogsz? Miért nem alszol? – kérdezte anyu.

– A titok miatt – mondta ünnepélyesen.

– Persze, persze...el is felejtettem, hogy titkod van.

Végre érkezett a várva várt karácsony! Panni izgatottan vágatott Piroskához, hóna alatt a szappanosdobozzal. Mindkét zsebe tele volt tömve apró csomagokkal.

– Jöttem a fát díszíteni! Ne nézz ide, azt akarom, hogy te is meglepődj! Este gyere le hozzánk. De addig fordulj el! – hadarta – És adj egy kendőt, hogy ha elkészülök a fával, letakarhasam... Mert meglepetés!

Díszítés közben fel-felsikoltott: – Jaj, ha látnád! De nehogy ide nézz! Fogadjunk, hogy nem találod ki, most mit kötözök a fára.

– Aranydiót!

– Hogyisne! Egy kulcsot.

– Csokoládéból?

– Dehogy! Igazi kulcsot. Anyu vesztette el a múlt héten, én megtaláltam, de persze nem mutattam meg.

– Kezdek kíváncsi lenni. Cukor nem is lesz a fán?

– Két szem. A múltkor kaptam két savanyút, rögtön félretettem. Egyet apunak, egyet anyunak. Ugye, megmondod majd, milyen jól tudok újságot olvasni?

Panni sokáig díszítette a fát, hogy olyan legyen, ahogyan álmában látta. Mert álmában olyan volt... semmilyen más karácsonyfához nem hasonlított... Amikor elkészült vele, úgy vitte fel az ölében, mint egy pólyás babát.

– Panni, hol mászkálsz? Már mindenütt kerestelek – mondta anyu, akinek finom vaníliás cukor illata volt, mert éppen tálcára rakta a diós-mákos patkót. – Öltözz fel gyorsan, ülj be a kishálóba, majd cseppetünk.

– Igen – rebegte Panni. – De én is...én is...- Annyiszor ismételte el magában, mit fog majd mondani, és most mégis elakadt. Mitől dobog úgy a szíve? Úgy dobog, hogy majd kiugrik. Szerencsére Piri ott terem mellette.

– Panni is készített nektek valami meglepetést!

– A titok- magyarázza Panni. – Be kéne vinni. Hadd csengessen én ... S akkor apu és anyu bejönnek...

Anyu átnyújtja a kis ezüstharangot. – Jól van, csengess.

Panni lábujjhegyen lép a szobába, ahol a nagy fenyőfa széttárja ágait, mintha a gyereket várna, Panni kis fáját... Panni vigyázva mellé állítja a kis fát, megigazítja a díszeket rajta, mint ahogy anyu szokta az ő haját megigazítani, mielőtt elengedi hazulról. Azután cseppet... S egyszerre ott állnak valamennyien a nagy fenyőfa körül, mely szinte úszik a fényben. De anyu mégis a Panni fájához lép, lehajol hozzá, és Panni visszafojtott légezetten várja, mit fog mondani, mert ebben a percben egészen másnak látja a fát, mint a Piroška konyhájában... Egészen másnak. S az álombeli fához meg éppen nem hasonlít. Apa felteszi a pápaszemét és azt mondja.

– Lássuk csak! – És Panni nem mer arrafelé pillantani, mert hátha kineveti apu.

– Mit ki nem talál ez a lány! – harsogja Piri, s a fára mutat, melynek tetejébe papírból kivágott csillagot tűzött Panni, televarrva gombokkal, hogy anyu lássa, megtanult már gombokat felvarrni! És az ötösök tarka füzére között anyu elveszettnek hitt kulcsa ragyog, meg a porcelán nyuszi letört füle, mely egyszer az ágy alá gurult. És persze egy rajzot is akasztott a fára,

amelyre Babos, a szomszédja azt mondta, hogy nagyon jól sikerült, a házak egy kicsit görbék, de a napsugarat jól eltaláltad... Panni óvatosan arrafelé fordítja a fejét. Még jó, hogy a két savanyú cukrot a fára kötözte...A tübe fűzött cérnaszálakat nem kellett volna felakasztani, hiszen a felvarrt gombokról akárki láthatja, hogy tud már tübe fűzni, göböt is tud kötni.

– Kicsit furcsa fa...- mondja zavartan. Anyu összecsapja a kezét.

– Gyönyörű!

Apu meg két ujjal gyöngéden helyrebillenti az elcsúszott papírcsillagot, melyen különféle gombok virítanak.

– Igazán tetszik? Mert az úgy volt... Tovább nem is mondja, mert anyun akad meg a szeme, aki nézi, nézi a fát, egyre csak nézi... Panni nem is igen érti, mit tud olyan sokáig nézni rajta.

Aranyosi Ervin: Legyen minden nap karácsony

Legyen minden nap karácsony,

minden óra a szereteté.

Legyen Béke a nagyvilágon.

Legyen a szíved mindenkié.

A mosolyod legyen a hírnök,

és bátran nyújtsd a kezéd,

Szálljanak el a gond felhők,

fújja világgá szereteted.

Legyen végre az egész világunk

egy hatalmas nagy család

és öltöztessünk fel, amerre járunk

minden élő fenyőfát.

És égjen a házunkban adventi gyertya

és sohase aludjon el,

mert Hitnek, Békének, s a Szeretetünknek

örökké élnie kell!

A remény lesz benned az útmutató

az iránytű szemed elé,

Bár hová mész, bár merre indulsz

az utad a szereteté.

A boldogság legyen örökös vendég,

s az ország egy nagy család.

Ha szeretetünkkel gazdaggá tennénk,

miénk lenne ez a világ.

Legyen minden nap karácsony,

minden óra a szereteté.

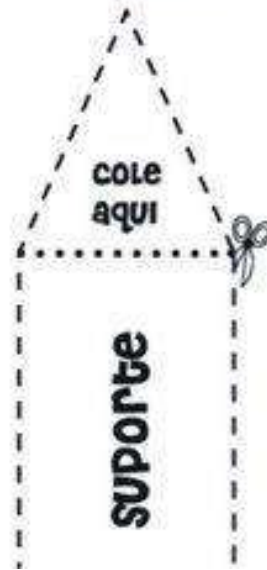
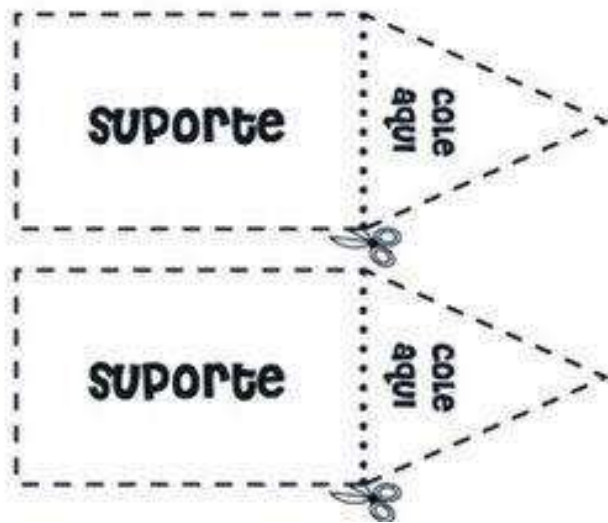
Legyen Béke a nagyvilágon.

Legyen a szíved mindenkié.

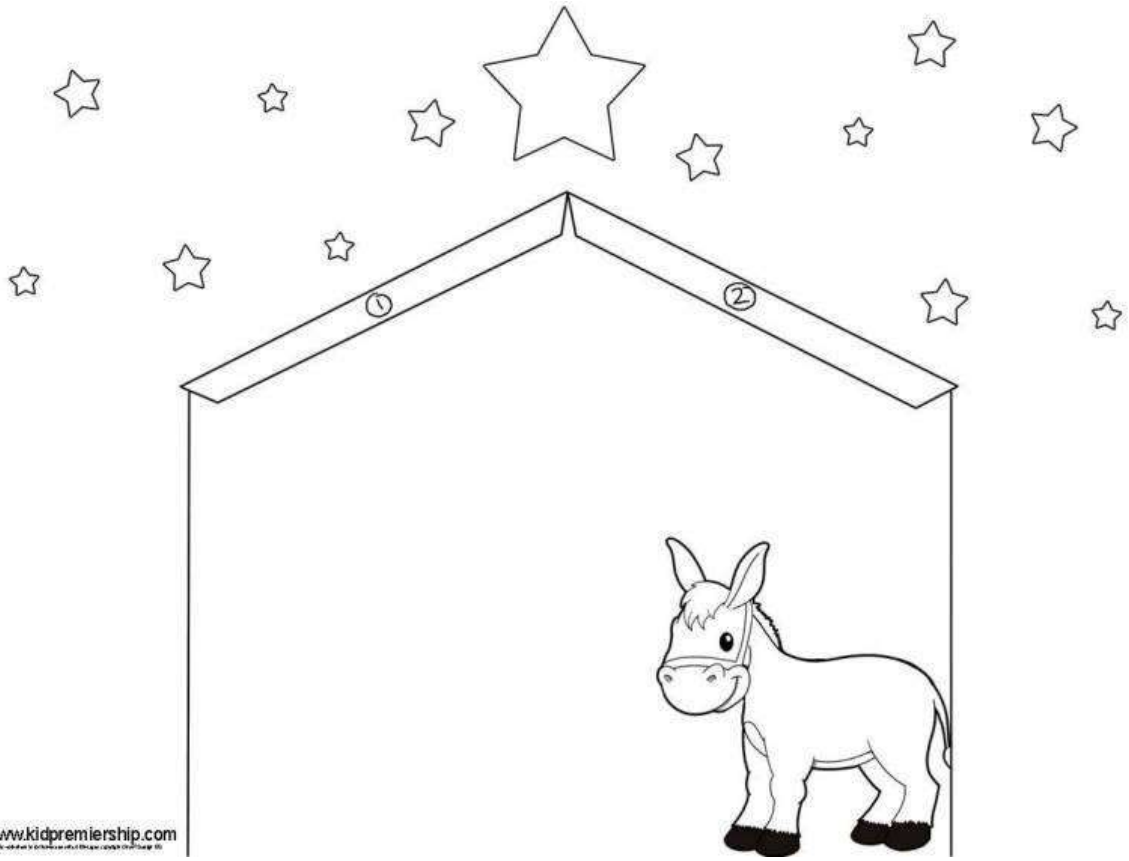
Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk mindenkinek:

a 4.a osztály nevében is Andi néni, Margit néni

SZINEZŐK, BETLEHEM KÉSZÍTÉS, JÁTÉKOS FELADATOK

Angyalka

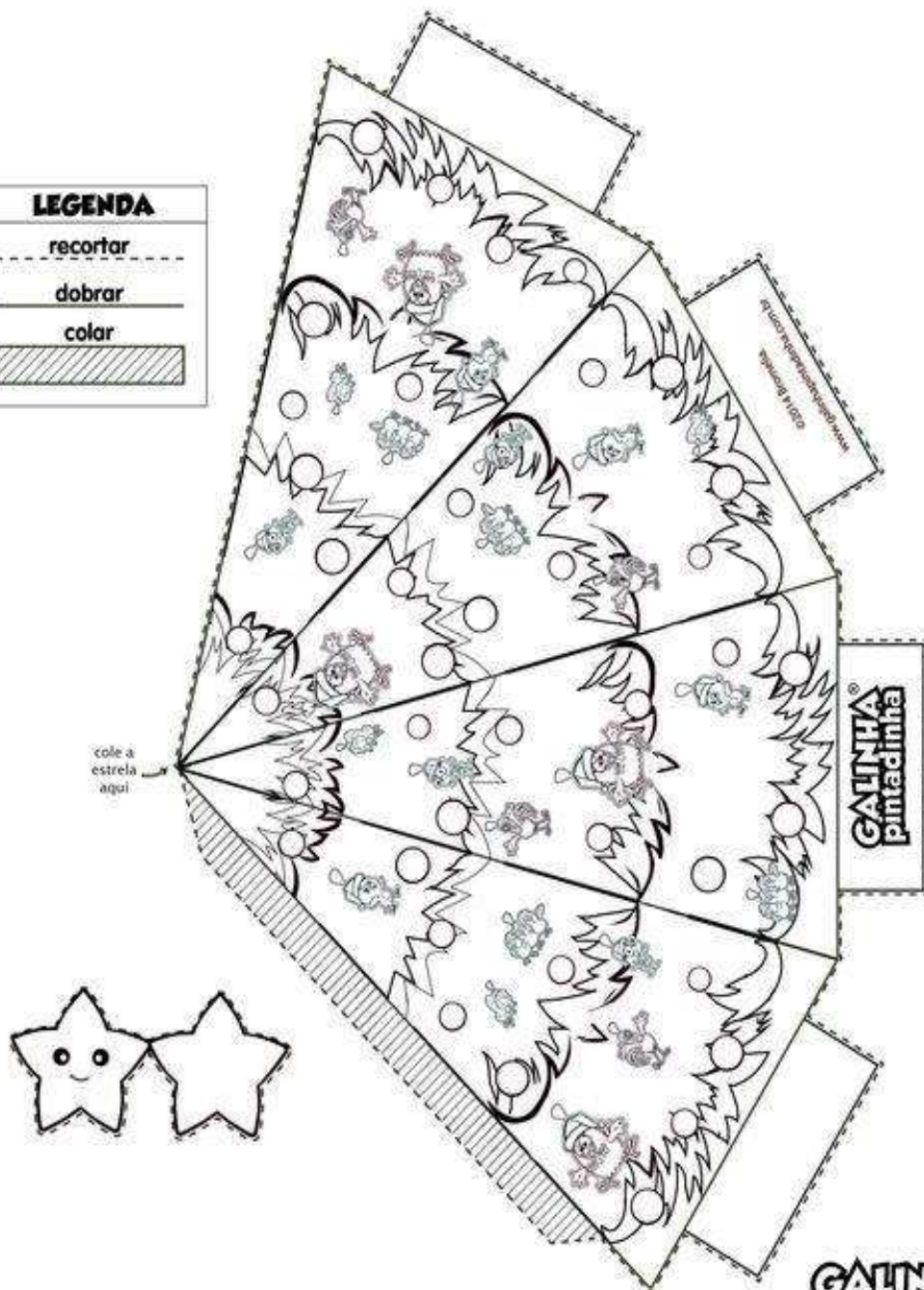
Figyelemfejlesztő feladat

ÁRVORE DE NATAL para colorir e montar!

Recorte na linha pontilhada, dobre nos locais indicados e cole a aba para montar sua árvore!

©2014 Bromelia Produções.

www.galinhapintadinha.com.br

GALINHA
pintadinha®